

**MEYVE SEBZE MAMULLERİ
SEKTÖRÜ
AÇISINDAN
İSRAİL**

Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Ar-Ge Şubesi

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

ÜLKE PROFİLİ	1
GENEL BİLGİLER.....	1
Başlıca Sosyal Göstergeler.....	1
Coğrafi Konum.....	1
Siyasi ve İdari Yapı	1
Nüfus ve İstihdam	2
GENEL EKONOMİK BİLGİLER.....	3
Temel Ekonomik Göstergeler	3
DIŞ TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ	4
Dış Ticaret.....	4
Başlıca İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler	4
Başlıca İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler	4
Başlıca İhracatı Gerçekleştirilen Ürünler	5
Başlıca İthalatı Gerçekleştirilen Ürünler.....	5
TÜRKİYE İLE TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ	7
Türkiye – İsrail Dış Ticareti	7
Türkiye'nin İsrail'e İhracatında Başlıca Ürünler	7
Türkiye'nin İsrail'den İthalatında Başlıca Ürünler	8
İSRAİL MEYVE SEBZE MAMULLERİ PAZARI.....	9
Dış Ticaret.....	9
Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ülkeler	9
Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler.....	10
Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ürünler.....	10
Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler	11
Türkiye'nin İsrail'e MSM İhracatı	12
PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	13
Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları	13
Dağıtım Kanalları ve Tüketici Tercihleri, Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler ...	13
Kamu İhaleleri.....	14
PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	14
İş Kültürü.....	14
Para Kullanımı.....	15

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması	15
Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri	16
Yerel Saat	16
DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	16
Dış Ticaret Mevzuatı	16
İthalat Lisansı	17
İzin Belgesi.....	17
Gümrük Vergileri	18
İç Vergiler ve Oranları	18
Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	19
Test Etme, Muayene ve Belgelendirme	21
Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme	21
Teknik Engeller	21
KAYNAKÇA	23

ÜLKE PROFİLİ

GSYİH (Milyon \$): 373.751 (IMF)

KBGSYİH (\$): 42.115 (IMF)

BÜYÜME ORANI: 3,5% (2018, IMF)

NÜFUS: 8.800.000 (2018, tahmin)

YÜZÖLÇÜMÜ (km²): 20.325

BAŞKENT: Tel Aviv

GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	İsrail
Nüfus	8,,8 milyon
Dil	Hebrew ve Arapça
Din	%74,3 Yahudi, %17,8 Müslüman, %1,19 Hristiyan,, %1,6 Dürzi
Etnik Yapı	%74,4 Yahudi, %21 Arap, %4,9 Diğer
Yüzölçümü	20.335 km2
Başkent	Tel Aviv
Başlıca Şehirler	Berşava, Kudüs, Haifa, Aşkelon
Yönetim Şekli	Parlamentar Demokrasi
Para Birimi	Şekel (NIS)

Coğrafi Konum

Ortadoğu Bölgesinde Akdeniz kıyısında yer almakta olup, Kızıldeniz'e de girişi bulunmaktadır. 273 km'lik deniz kıyısı vardır. Komşuları; Mısır, Ürdün, Suriye ve Lübnan'dır. Su kaynakları sınırlı olup, topraklarının sadece %23,8'i tarıma elverişlidir. Ormanlık alan %7,1'i oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Yasama görevi 120 milletvekili olan Knesset adı verilen meclis tarafından yapılmaktadır. Kabine başbakana karşı sorumludur. 2009 yılından beri Likud Partisinin lideri olan Benyamin Netanyahu başbakanlık yapmaktadır.

Nüfus ve İstihdam

İsrail'in büyüme hızı %1,46 dır. Nüfusun %92,6 sı şehirlerde yaşamaktadır. Ortalama yaş 30,4 olup genç bir nüfus yapısına sahiptir. Ortalama yaşam beklentisi 83'tür. İsrail toplumunun en büyük sorunlarından biri obezite olup, obezite oranı %26,1 dir.

Demografik dağılım şu şekildedir:

- 0-14 yaş arası: %26,76
- 15-64 yaş arası: %61,27
- 65 yaş ve üzeri: %11,96

İşsizlik oranı 2019 yılında 3,8 olmasına rağmen Korona Krizi nedeniyle 2020'de 8,6 çıkması bekleniyor. İstihdamın sektörlere göre dağılımı ise şu şekildedir: Tarım %1,1 sanayi %17,3 hizmet %81,6.

GENEL EKONOMİK BİLGİLER

Temel Ekonomik Göstergeler

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYİH (Cari Fiyatlar -SAGP-milyar \$)	301	318	337	355	335	358
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	3,98	3,58	3,44	3,5	-6,29	4,98
Kişi Başına Düşen GSYİH'daki Değişim Oranı (Cari Fiyatlar-SAGP- %)	1,95	1,6	1,46	1,55	-8,06	3
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-0,55	0,24	0,81	0,84	-1,9	0,54
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,8	4,28	4	3,8	12	7,6
Devletin Genel Net Borçlanması GSYİH'ya Oranı (%)	-1,4	-1,11	-3,62	-3,91	-10,2	-5,86
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	3,32	2,29	2,56	3,47	3,55	3,15

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

İsrail ekonomisinin en büyük problemlerinden biri yüksek kamu borcu ve ülke dış borcudur. Bütçe açığının 2020-21 sırasında Korona Krizi nedeniyle daha da artacağı ve GSYİH'nin ortalama %10'u civarında gerçekleşeceği beklenmektedir. Korona krizi nedeniyle ekonominin 2020'de %4 küçüleceği öngörülmüyor. USDNIS kuru son üç yıldır 3,60 civarında seyretmektedir. Kişi başına düşen milli gelir satın alma gücü paritesine göre 40 bin dolar civarındadır.

İsrail ekonomisi için en büyük risklerden biri sık gerçekleşen genel seçimler ve yenilenen hükümetlerdir. Mevcut durumda koalisyon hükümeti olup mecliste güçlü bir muhalefet çoğunluğu bulunmaktadır. Ayrıca başbakan Netanyahu hakkında yürütülmekte olan yolsuzluk soruşturması da ciddi bir sorun olarak masada durmaktadır.

İsrail ekonomisinin en gelişmiş sektörleri; elmas işlemeciliği, bilişim, savunma sanayi, ilaç, sağlık turizmi ve din turizmidir.

GSYİH'nin ana sektörler göre payları 2017 verilerine göre şu şekildedir: Tarım %2,4 sanayi %26,5 hizmetler %69,5. GSYİH'nin tüketim yöntemine ve 2017 verilerine göre yapısı şu şekildedir: hane halkı tüketimi %55,1 kamu harcamaları %22,8 yatırım harcamaları %20,8.

DIŞ TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ

Dış Ticaret

1000 \$	2015	2016	2017	2018	2019	2018-2019 Değişim %
İhracat	64.063.442	60.570.596	60.899.506	61.951.550	58.448.249	-5,65%
İthalat	62.065.472	65.802.693	69.109.264	76.597.902	76.491.065	-0,14%
Hacim	126.128.914	126.373.289	130.008.770	138.549.452	134.939.314	-2,61%
Denge	1.997.970	-5.232.097	-8.209.758	-14.646.352	-18.042.816	23,19%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (1000 \$)

Sıra	Ülke	2018	2019	Değişim %	Pay %
1	Birleşik Devletler	16.696.237	16.093.276	-3,61%	27,53%
2	Birleşik Krallık	4.341.090	4.991.574	14,98%	8,54%
3	Çin	4.778.540	4.721.776	-1,19%	8,08%
4	Bilinmeyen Ülkeler	3.862.277	3.730.755	-3,41%	6,38%
5	Hong Kong, Çin	4.227.150	2.963.637	-29,89%	5,07%
6	Hollanda	2.275.541	2.161.295	-5,02%	3,70%
7	Hindistan	2.149.403	1.989.778	-7,43%	3,40%
8	Türkiye	1.912.438	1.699.628	-11,13%	2,91%
9	Almanya	1.777.007	1.659.376	-6,62%	2,84%
10	Belçika	2.193.487	1.620.785	-26,11%	2,77%
11	Fransa	1.609.177	1.508.258	-6,27%	2,58%
12	Brezilya	1.169.030	1.164.502	-0,39%	1,99%
13	İsviçre	1.351.730	1.054.944	-21,96%	1,80%
14	İspanya	882.592	987.796	11,92%	1,69%
15	İtalya	981.598	935.375	-4,71%	1,60%
	Toplam	61.951.550	58.448.249	-5,65%	100,00%

Başlıca İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (1000 \$)

Sıra	Ülke	2018	2019	Değişim %	Pay %
1	Birleşik Devletler	10.258.941	12.853.999	25,30%	16,80%
2	Çin	10.466.401	10.230.484	-2,25%	13,37%
3	Türkiye	6.212.430	5.514.606	-11,23%	7,21%
4	Rusya Federasyonu	4.672.419	4.854.497	3,90%	6,35%
5	Almanya	4.668.913	4.822.212	3,28%	6,30%
6	Bilinmeyen Ülkeler	2.838.311	3.148.844	10,94%	4,12%
7	İtalya	3.016.233	3.003.804	-0,41%	3,93%
8	Japonya	2.729.584	2.153.842	-21,09%	2,82%
9	Birleşik Krallık	2.136.651	2.150.360	0,64%	2,81%
10	Belçika	3.110.642	2.040.739	-34,39%	2,67%
11	Hindistan	1.955.851	1.907.103	-2,49%	2,49%
12	Fransa	1.671.870	1.738.629	3,99%	2,27%
13	Güney Kore	1.552.612	1.727.186	11,24%	2,26%
14	İsviçre	1.825.378	1.719.412	-5,81%	2,25%
15	İspanya	1.567.807	1.453.789	-7,27%	1,90%
	Toplam	76.597.902	76.491.065	-0,14%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca İhracatı Gerçekleştirilen Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	14.456.565	11.301.175	-21,83%	19,34%
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	228.545	3.391.512	1383,96%	5,80%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	4.499.438	2.609.752	-42,00%	4,47%
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	2.041.458	2.231.151	9,29%	3,82%
8542	Elektronik entegre devreler	3.228.414	2.071.518	-35,83%	3,54%
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	1.756.947	1.828.452	4,07%	3,13%
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.776.209	1.751.198	-1,41%	3,00%
3824	Dökümhane maçalarına veya kalıplarına mahsus müstahzar bağlayıcılar, kimya ve bağlı sanayide kull. diğer kimyasal ür.	2.015.079	1.609.485	-20,13%	2,75%
8543	Kendine has fonksiyonlu diğer elektrikli makina ve cihazlar	761.711	1.460.250	91,71%	2,50%
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.319.299	1.375.253	4,24%	2,35%
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	1.261.949	1.256.208	-0,45%	2,15%
9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları; profil projektörleri	1.149.679	1.194.134	3,87%	2,04%
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	1.070.779	978.880	-8,58%	1,67%
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	892.685	905.671	1,45%	1,55%
8209	Aletler için monte edilmemiş levha, çubuk, uç vb (sermetlerden)	921.196	702.665	-23,72%	1,20%
	Toplam	61.951.550	58.448.249	-5,65%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca İthalatı Gerçekleştirilen Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	6.126.655	5.978.970	-2,41%	7,82%
8703	Otomobiller	4.543.976	5.075.669	11,70%	6,64%
7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	6.529.422	4.689.798	-28,17%	6,13%
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.519.719	2.294.277	-8,95%	3,00%
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2.061.821	2.176.028	5,54%	2,84%

3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.546.979	1.715.653	10,90%	2,24%
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.535.697	1.551.536	1,03%	2,03%
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	1.359.696	1.497.969	10,17%	1,96%
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	638.773	1.386.367	117,04%	1,81%
8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	47.848	1.160.174	2324,71%	1,52%
8542	Elektronik entegre devreler	1.163.413	1.021.627	-12,19%	1,34%
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	753.187	895.018	18,83%	1,17%
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parçaaksesuar	2.306.706	881.230	-61,80%	1,15%
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	807.296	872.064	8,02%	1,14%
9999	Başka bir yerde belirtilmeyen mallar	486.854	618.973	27,14%	0,81%
	Toplam	76.597.902	76.491.065	-0,14%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

TÜRKİYE İLE TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ

Türkiye – İsrail Dış Ticareti

1000 \$	2015	2016	2017	2018	2019	2018 - 2019 Değişim %
İhracat	2.698.141	2.956.451	3.407.436	3.894.506	4.355.860	11,85%
İthalat	1.672.501	1.385.595	1.505.113	1.714.355	1.724.696	0,60%
Hacim	4.370.642	4.342.046	4.912.549	5.608.861	6.080.556	8,41%
Denge	1.025.640	1.570.856	1.902.323	2.180.151	2.631.164	20,69%

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İsrail'e İhracatında Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
8703	Otomobiller	380.385	623.739	63,98%	14,32%
7214	İnşaat demiri	409.997	414.412	1,08%	9,51%
7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	203.272	202.966	-0,15%	4,66%
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	129.965	130.714	0,58%	3,00%
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	126.910	119.807	-5,60%	2,75%
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	89.746	101.652	13,27%	2,33%
2523	Çimento	63.843	93.369	46,25%	2,14%
3924	Plastikten sofras, mutfak, ev, sağlık veya tuvalet eşyası	85.391	86.560	1,37%	1,99%
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	59.440	67.709	13,91%	1,55%
6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	68.822	67.196	-2,36%	1,54%
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	59.196	63.933	8,00%	1,47%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	48.456	63.877	31,82%	1,47%
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	62.568	59.858	-4,33%	1,37%
7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	41.465	56.200	35,54%	1,29%
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	25.692	54.038	110,33%	1,24%
	Toplam	3.894.506	4.355.860	11,85%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İsrail'den İthalatında Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	733.506	898.832	22,54%	52,12%
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri	140.431	119.290	-15,05%	6,92%
2902	Siklik hidrokarbonlar	98.996	83.249	-15,91%	4,83%
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdalar	54.967	67.225	22,30%	3,90%
8502	Diğer elektrojen grupları	80.944	42.937	-46,95%	2,49%
3901	Etilen polimerleri	25.385	35.571	40,13%	2,06%
3206	Diğer boyayıcı maddeler	38.623	32.497	-15,86%	1,88%
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde edilen yağlar ve diğer ürünler	17.837	24.606	37,95%	1,43%
8424	Püskürtücü, dağıtıcı, yangın söndürücülerin aksam-parçaları	16.814	21.412	27,35%	1,24%
3808	Haşarat öldürücü, kemirici hayvanlara karşı koruyucu, zararlı mantarları ve bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici ürünler ve bitkilerin büyümesini düzenleyici, dezenfekte edici vb.	22.125	18.369	-16,98%	1,07%
7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	8.731	18.286	109,44%	1,06%
4805	Diğer kağıt ve kartonlar	12.928	18.206	40,83%	1,06%
5603	Dokunmamış mensucat	8.628	16.992	96,94%	0,99%
2510	Tabii kalsiyum; tabii aluminyum kalsiyum fosfatlar ve fosfatlı tebeşir (öğütülmüş)	5.020	16.735	233,37%	0,97%
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	14.282	14.216	-0,46%	0,82%
	Toplam	1.714.355	1.724.696	0,60%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

İSRAİL MEYVE SEBZE MAMULLERİ PAZARI

Dış Ticaret

International Trade Center (Trademap) verilerine göre 2019 yılı İsrail meyve sebze mamulleri ihracatı 295,6 milyon dolar, meyve sebze mamulleri ithalatı 701,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.¹

1000 \$	2015	2016	2017	2018	2019	2018 - 2019 Değişim %
İhracat	277.000	303.614	340.605	411.373	295.608	-28,14%
İthalat	503.388	573.053	623.435	675.736	701.579	3,82%
Hacim	780.388	876.667	964.040	1.087.109	997.187	-8,27%
Denge	-226.388	-269.439	-282.830	-264.363	-405.971	53,57%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)

Sıra	Ülke	2018	2019	Değişim %	Pay %
1	Birleşik Devletler	69.235	64.800	-6,41%	21,92%
2	Japonya	60.047	51.058	-14,97%	17,27%
3	Çin	43.397	30.103	-30,63%	10,18%
4	Hollanda	54.871	23.814	-56,60%	8,06%
5	Fransa	45.891	20.942	-54,37%	7,08%
6	Rusya Federasyonu	16.674	12.285	-26,32%	4,16%
7	Tayland	10.710	11.501	7,39%	3,89%
8	Birleşik Krallık	23.359	10.605	-54,60%	3,59%
9	Kanada	10.196	7.580	-25,66%	2,56%
10	Tayvan, Çin	5.315	5.335	0,38%	1,80%
11	İtalya	4.566	5.149	12,77%	1,74%
12	Türkiye	9.756	5.146	-47,25%	1,74%
13	Belçika	5.172	4.535	-12,32%	1,53%
14	Güney Kore	3.852	3.818	-0,88%	1,29%
15	Belarus	3.317	3.803	14,65%	1,29%
	Toplam	411.373	295.608	-28,14%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

¹ 07, 08, 20 ve 22 faslında kullanılan gtıp pozisyonları: 071010, 071021, 071022, 071029, 071030, 071040, 071080, 071090, 071140, 071151, 071159, 071190, 071220, 071230, 071231, 071232, 071233, 071239, 071290, 081110, 081120, 081190, 081210, 081290, 081400, 200110, 200190, 200210, 200290, 200310, 200320, 200390, 200410, 200510, 200520, 200540, 200551, 200559, 200560, 200570, 200580, 200591, 200599, 200600, 200710, 200791, 200799, 200820, 200830, 200840, 200850, 200860, 200870, 200880, 200891, 200893, 200897, 200899, 200911, 200912, 200919, 200920, 200921, 200929, 200930, 200931, 200939, 200941, 200949, 200950, 200961, 200969, 200971, 200979, 210320, 220110, 220190, 220210, 220290, 220300, 220410, 220421, 220429, 220430, 220510, 220590, 220600, 220710, 220720, 220820, 220830, 220860, 220870, 220890, 220900

Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)

Sıra	Ülkeler	2018	2019	Değişim %	Pay %
1	Birleşik Krallık	67.759	75.308	11,14%	10,73%
2	İtalya	64.084	74.282	15,91%	10,59%
3	Birleşik Devletler	53.984	51.520	-4,56%	7,34%
4	Fransa	42.971	47.903	11,48%	6,83%
5	Belçika	33.472	41.054	22,65%	5,85%
6	Hollanda	33.909	36.846	8,66%	5,25%
7	Polonya	35.220	35.485	0,75%	5,06%
8	Meksika	32.060	30.338	-5,37%	4,32%
9	Türkiye	27.527	25.803	-6,26%	3,68%
10	Almanya	28.784	25.310	-12,07%	3,61%
11	İspanya	19.813	20.345	2,69%	2,90%
12	Tayland	17.587	19.556	11,20%	2,79%
13	Brezilya	24.363	19.095	-21,62%	2,72%
14	Rusya Federasyonu	16.424	18.783	14,36%	2,68%
15	Mısır	17.755	17.049	-3,98%	2,43%
	Toplam	675.736	701.579	3,82%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
200929	Greyfurt (pomelo dahil) suyu (briks değeri 20'yi geçenler, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış)	49.001	42.196	-13,89%	14,27%
200939	Turuncgil suları (portakal ve greyfurt hariç); brix değeri 20'yi geçenler, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış	31.885	32.821	2,94%	11,10%
220429	Taze üzüm şarapları (köpüklü şaraplar hariç) ve fermantasyonu alkol ilavesi ile önlenmiş veya durdurulmuş üzüm şırası; muhtevası 2 litreden daha fazla kaplarda olanlar	28.328	30.587	7,97%	10,35%
81190	Diğer meyveler ve sert çekirdekli meyveler; pişirilmemiş veya buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın, dondurulmuş	102.374	30.110	-70,59%	10,19%
200911	Portakal suyu; ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın (fermente edilmemiş ve alkol katılmamış, dondurulmuş)	36.262	21.527	-40,63%	7,28%
200919	Portakal suyu (diğerleri, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış)	20.829	20.614	-1,03%	6,97%
200599	Diğer sebzeler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış)	25.673	19.511	-24,00%	6,60%
200921	Greyfurt (pomelo dahil) suyu (briks değeri 20'yi geçmeyenler, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış)	26.657	18.247	-31,55%	6,17%
220421	Taze üzüm şarapları (köpüklü şaraplar hariç) ve fermantasyonu alkol ilavesi ile önlenmiş veya durdurulmuş üzüm şırası; muhtevası 2 litre veya daha az kaplarda olanlar	16.854	17.408	3,29%	5,89%

71290	Kurutulmuş diğer sebzeler ve sebze karışımları; bütün halde, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış veya toz halinde, fakat başka şekilde hazırlanmamış	16.743	13.289	-20,63%	4,50%
71080	Zeytinler, mantarlar, domatesler ve diğer sebzeler; pişirilmemiş veya buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş, dondurulmuş	8.812	6.768	-23,20%	2,29%
200830	Turunçgiller (başka surette hazırlanmış veya konserve edilmiş)	6.965	5.423	-22,14%	1,83%
200969	Üzüm suyu (üzüm şırası dahil); brix değeri 30'u geçenler, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış	5.433	5.233	-3,68%	1,77%
200290	Domatesler (tüm veya parça halinde olmayan); sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş	3.482	4.979	42,99%	1,68%
200931	Turunçgil suları (portakal ve greyfurt hariç); brix değeri 20'yi geçmeyenler, fermente edilmemiş ve alkol katılmamış	5.379	4.438	-17,49%	1,50%
	Toplam	411.373	295.608	-28,14%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
220830	Viskiler	68.108	75.737	11,20%	10,80%
220300	Malttan üretilen biralara	62.472	61.936	-0,86%	8,83%
220210	Sular (mineral sular ve gazlı sular dahil) (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış ve aromalandırılmış)	54.552	54.265	-0,53%	7,73%
220860	Votka	48.546	51.526	6,14%	7,34%
220421	Taze üzüm şarapları (köpüklü şaraplar hariç) ve fermantasyonu alkol ilavesi ile önlenmiş veya durdurulmuş üzüm şırası; muhtevası 2 litre veya daha az kaplarda olanlar	31.133	33.515	7,65%	4,78%
220110	Mineral ve gazlı sular (ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmamış veya lezzetlendirilmemiş)	21.362	23.953	12,13%	3,41%
200799	Reçeller, jöleler, marmelatlar, meyva veya sert kabuklu meyvalar (pişirilerek hazır lanmış) (turunçgillerden yapılanlar hariç)	20.946	22.901	9,33%	3,26%
200570	Zeytin (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış)	21.245	20.857	-1,83%	2,97%
210320	Domates ketçapı ve diğer domates sosları	18.383	20.340	10,65%	2,90%
200911	Portakal suyu; ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeler katılmış olsun olmasın (fermente edilmemiş ve alkol katılmamış, dondurulmuş)	23.114	20.189	-12,65%	2,88%
200599	Diğer sebzeler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmamış)	20.699	20.019	-3,29%	2,85%
200410	Patatesler; sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmuş	16.704	19.021	13,87%	2,71%
200290	Domatesler (tüm veya parça halinde olmayan); sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş	15.579	17.812	14,33%	2,54%

200899	Diğer meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve yenilen diğer bitki parçaları (başka surette hazırlanmış veya konserve edilmiş)	15.024	17.400	15,81%	2,48%
200310	Agaricus cinsi mantarlar; sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş	12.422	12.286	-1,09%	1,75%
	Toplam	675.736	701.579	3,82%	100,00%

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İsrail'e MSM İhracatı

Ürün Grubu	2018	2019	Değişim %	Pay %
Gazlı sular, maden suları ve gazozlar	18.631.668	11.610.840	-37,68%	39,46%
Sular, buz ve kar	5.367.869	5.825.666	8,53%	19,80%
Sebze, meyve, bitki parçaları konserveleri sirkeli	2.178.227	2.076.449	-4,67%	7,06%
Diğer sebze konserveleri	1.727.208	1.766.591	2,28%	6,00%
Diğer meyve suları	2.166.623	1.380.517	-36,28%	4,69%
Reçel, jöle, marmelat	821.246	1.197.469	45,81%	4,07%
Kurutulmuş sebzeler	717.787	841.216	17,20%	2,86%
Bira	162.451	774.468	376,74%	2,63%
Patates konserveleri, dondurulmamış	94.296	639.991	578,71%	2,18%
Domates salçası	489.309	577.024	17,93%	1,96%
Elma suları	66.736	505.330	657,21%	1,72%
Dondurulmuş meyveler	166.827	370.812	122,27%	1,26%
Diğer meyve konserveleri	149.684	320.968	114,43%	1,09%
Domates ketçabı ve diğer domates sosları	121.660	275.063	126%	0,93%
Geçici konserve edilmiş sebzeler	170.790	259.276	51,81%	0,88%
Turunçgil suları	1.230.002	242.803	-80%	0,83%
Patates konserveleri, dondurulmuş	88.007	207.964	136,30%	0,71%
Domates konserveleri	162.625	184.031	13,16%	0,63%
Turunçgil konserveleri, alkollü, alkolsüz, tatlandırılmış	-	73.088		0,25%
Dondurulmuş sebzeler	40.537	47.426	17,00%	0,16%
Dondurulmuş kurutulmuş veya diğer şekil. muhafaza edilmiş diğer meyve ve sebzeler	83.460	47.355	-43,26%	0,16%
Kiraz (vişne dahil) konserveleri, alkollü, alkolsüz, tatlandırılmış	-	43.250		0,15%
Kayısı konserveleri, alkollü, alkolsüz, tatlandırılmış	20.305	35.971	77,16%	0,12%
Sirke	26.254	32.064	22,13%	0,11%
Karışık haldeki meyve ve sebze suları	67.787	24.268	-64,20%	0,08%
Domates suyu	3.773	17.307	359%	0,06%
Alkollü içkiler (alkol derecesi<80)	22.686	12.496	-44,92%	0,04%
Çilek konserveleri, alkollü, alkolsüz, tatlandırılmış	-	11.759		0,04%
Üzüm suyu	8.008	7.762	-3,08%	0,03%
Ananas suyu	3.499	4.765	36%	0,02%
Diğer sebze konserveleri, dondurulmuş	-	4.248		0,01%
Fasulye konserveleri, dondurulmamış	-	3.824		0,01%
Çeşni, lezzet verici karışımlar ve soslar	-	589		0,00%
Alkollü içkiler (alkol derecesi>=80)	4	-	-100,00%	0,00%
Bezelye konserveleri dondurulmamış	7.836	-	-100,00%	0,00%
Şekerle konserve edilmiş sebzeler, meyveler ve diğer bitki parçaları	53.600	-		0,00%
Toplam	34.850.762	29.422.651	-15,58%	100,00%

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İhracatının yarısına yakını teknoloji ürünlerinden oluşan İsrail’de fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin yerel kanunların uluslararası kanunlarla uyumlaştırılmasına özellikle son dönemde özen gösterilmektedir.

Son dönemde yapılan çalışmalar arasında, İsrail Patent Ofisi’nin personel yapısı ve etkinliğinin güçlendirilmesi, Madrid Protokolü ve ilgili anlaşmalara uyumun hızlandırılması, OECD kapsamında ilgili kanunların gözden geçirilmesi ve gümrüklerde sahteciliğe karşı etkili mücadele programlarının uygulanması bulunmaktadır.

Dağıtım Kanalları ve Tüketici Tercihleri, Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

İsrail’de tüketici tercihleri tüm dünyada olduğu gibi fiyat seviyelerinden etkilenmekle birlikte, kalite ve marka algısı satın alma kararlarında öncelikli etken olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede;

- Piyasada güven ve uzun dönemli marka bağımlılığı yaratmaya yönelik ‘piyasa ortalamalarının üzerinde garanti’ ve ‘kolay iade’ gibi unsurlar içeren satış stratejileri uygulamaları,
- İsrail’de özellikle Avrupa Birliği pazarında uzun dönemli var olmayı başarmış markalara özel güven duyulduğunu göz önünde bulundurarak, bu pazardaki konumlarını ürün tanıtımlarında vurgulamaları,
- İsrailli tüketicilerin tüketim kararlarında reklam ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin önemli etkiye sahip olduğunu dikkate alarak, reklam ve halkla ilişkiler harcamalarına yeterli payı ayırmaları,
- Reklamalarda en etkili kanalın, toplam reklam harcamalarından %40’a yakın pay alan televizyon olduğunu, tüketiciye ulaşma açısından televizyonu, radyo ile internetin izlediğini, reklam harcamalarından göreceli olarak daha az pay almakla birlikte İsrail’de yayınlanan günlük gazetelerin %25 ile 47 arasında okunma oranına sahip bulunduğunu reklam planlamalarında dikkate almaları,
- İsrail’de kişi başı sosyal medyada harcanan zamanın dünya ortalamasının iki katına yakın olduğunu göz önünde bulundurarak, sosyal medya reklamlarını da reklam planlarına dahil etmeleri,

- Ürün ve hizmetlerin gelirinden sosyal sorumlulukla ilgili bir pay ayrılmasının İsraili tüketiciler için marka algısını yükselttiğini ve İsrail'deki tüketicilerin üçte ikisinin yakın fiyatlı ürünler arasında sosyal sorumluluğa pay ayrılan ürünü seçmeye eğilimli olduğunu dikkate alarak, varsa sosyal sorumluluk projelerini ürün ve firma tanıtımlarında vurgulamaları,
- İsrail'de internet kullanıcıları arasında online alışveriş yapanların ve yurtdışından online alışveriş oranlarının dünya ortalamasının çok üzerinde olduğunu dikkate alarak, bireysel ve toplu online satış imkanlarını değerlendirmelerinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Tüketim ürünlerinde İsrail'de toplam satışların %74'ünü gerçekleştiren süpermarket zincirlerine erişim büyük öneme sahip bulunmaktadır.

Kamu İhaleleri

Kamu kuruluşları, bedeli 500.000 Dolar'ı geçen kontratları imzalamadan önce onay almak zorundadır. Ayrıca, kamu kuruluşlarının 50 bin doları aşan ithalatlar için ithal izni almaları gerekmektedir.

Söz konusu onay ve iznin alınabilmesi için, ihracatçı firmanın İsrail sanayisi ile işbirliği yapacağına dair bir taahhütname imzalaması gerekmektedir.

Söz konusu işbirliği, sözleşme bedelinin en az %35'i oranında olmalıdır.

PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İş Kültürü

İsrail'de dinin sosyal hayata ve ticarete etkileri çok yoğundur. Bunun en belirgin örnekleri başta 'Şabat' olmak üzere dini günler ve Koşer şartıdır.

Cuma günü güneş batarken başlayan ve Cumartesi güneş battığında sona eren Şabat sırasında İsrailiiler hiç bir şekilde çalışmamakta ve iş konuşmamaktadır. Cuma öğleden itibaren iş yerleri kapanmaktadır. Muhafazakar Yahudiler, bu süre içerisinde ateş yakmamakta; araç, telefon veya elektrik kullanmamaktadır. Ülkede dini bayramlar da benzer şekilde yaşanmaktadır.

Koşer, İslam dinindeki "helal" mecburiyetinde olduğu gibi; gıdaların dini kurallara uygun olması şartıdır. Özellikle et ürünlerinde (hayvanın makbul hayvan olması, kesimin dini kurallara göre yapılması, et ürünleriyle süt ürünlerinin aynı anda yenmemesi) katı kurallar

bulunmaktadır. Gıda ihracatçılarımızın bu belgeyi almadan İsrail'e ihracat yapması güçtür. İsrailiiler hediye almayı sevseler de, Koşer nedeniyle gıda maddesi hediye etmemek gerekir. Yemeğe davet edileceklerse, Koşer konusunda hassas olup olmadıkları uygun bir dille önceden sorulmalıdır.

Kudüs'te her üç din için kutsal mekanlar bulunmakta ve İsrail'e gelen yabancılar Kudüs'e büyük ilgi göstermektedir. Kudüs'ün bütün ilahi dinler için kutsal olduğu unutulmamalı ve kıyafet seçimi yapılırken kutsal mekanlara uygun giysiler tercih edilmeli, ağlama duvarı mümkünse Şabat dışında ziyaret edilmelidir. Cuma öğleden sonra ve Cumartesi günleri ağlama duvarında kesinlikle fotoğraf çekilmemeli ve cep telefonları kapalı tutulmalıdır. Dindar Yahudiler Şabatta elektrikli cihazlar kullanmadıkları için kutsal yerlerde bu kurala uyulmasına büyük önem vermektedirler.

Para Kullanımı

İsrail'in resmi para birimi Yeni İsrail Şekli (YİŞ) olup, banknotlar 20, 50, 100 ve 200'lük birimler halinde, madeni paralar ise 1, 5, 20'lik birimler halinde basılmaktadır. Bankalarda, otellerde ve özel döviz bürolarında belli oranlarda komisyon alınarak para değişimi yapılmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

İsrail'e seyahat etmek isteyen Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise, anılan ülkeye yapacakları 3 aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır.

İsrail makamları vize için davet mektubu talep etmektedir. Bu uygulamaya göre İsraili bir firmanın kendi İçişleri Bakanlığı kanalıyla Türkiye'deki İsrail temsilciliklerine resmi bir davetiye göndermesi gerekmektedir. Batı Şeria ve özellikle Gazze Şeridi'ne giriş için, bu durumun İsrail'e gelmeden önce İsrail güvenlik birimlerine bildirilmesi ve izin alınması gerekmektedir.

Pasaportlarında İran, Afganistan, başta Suriye ve Lübnan olmak üzere Arap ülkelerinin vize ve damgaları olan yolcular, İsrail'e giriş ve çıkışta sorgulanabilmektedir. Özellikle diplomatik, hususi ve hizmet pasaportları için vize alınması gerekmediğinden, pasaportta hangi ülkelerin damgaları olduğuna önceden dikkat edilmeksizin İsrail'e gelen yolcular havaalanında sorunlarla karşılaşabilmektedir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

İsrail'e yapılacak iş ziyaretleri için özellikle Haziran-Temmuz-Ağustos gibi sıcak yaz ayları pek uygun değildir. Diğer zamanlarda ise bayramlara ve resmi tatil günlerine dikkat etmek gerekmektedir.

İsrail'de hafta sonu resmi tatil günleri Cuma ve Cumartesi günleridir. Pazar günü haftanın ilk iş günüdür. Şabat nedeniyle resmi daireler ve çoğu şirketler Cuma ve Cumartesi günleri kapalıdır. Yahudiler Shabbat zamanında çalışmamakta ve iş konuşmamaktadır. Çalışma gününe rastlayan yarım gün tatillerde iş yerleri saat 13.00'de kapanmakta, resmi kurum ve odalar genellikle tam gün kapalı olmaktadır. Bu tatillerin dışında Arapların çoğunlukta olduğu bölgelerde Müslüman bayramları, Hristiyanların çoğunlukta olduğu yerlerde Hristiyan bayramları kutlanmaktadır.

2020 yılı için tatil günleri aşağıda yer almaktadır;

- 29-30 Temmuz (Tisha b'Av; bankalar kapalıdır)
- 18-25 Eylül (Yahudiler için yılbaşı)
- 27-28 Eylül (Yom Kippur)
- 2-9 Ekim (Sukkot)
- 10-11 Ekim (Simchat Torah)
- 10-18 Aralık (Chanukah; okullar kapalıdır)

Yerel Saat

Türkiye ile aynı saat dilimindedir.

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Dış Ticaret Mevzuatı

İsrail, açık bir ekonomi politikası izleyerek hammadde ihtiyacını en avantajlı ve ucuz şekilde karşılayabilmek için birtakım ekonomik kuruluşlar ve gelişmiş ülkelerle ticaret anlaşmaları imzalamıştır. 1962 yılında GATT'a üye olan İsrail, 1995 yılında DTÖ'ye üye olmuştur.

İsrail'in AB ile 1975 yılından bu yana Serbest Ticaret Anlaşması (STA) bulunmakta olup; 1995 yılında STA yenilenmiş ve genişletilmiştir. İsrail'in ülkemizin yanı sıra ABD, EFTA (İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre) ülkeleri, Ürdün, Mısır, Kanada, Meksika ve

MERCOSUR ülkeleri (Arjantin, Brezilya, Uruguay ve Paraguay) ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. ABD ve İsrail arasında imzalanan STA ise İsrail'e çok geniş menşee kuralları imkânı tanımıştır.

İsrail Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yılda 2 kez, gıda ve tarım ürünleri için gümrüksüz (veya düşük gümrük vergili) ithalat izni kota verilerini yayınlamaktadır.

İsrail, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) anlaşmalarına uygun şekilde güvenlik, sağlık gibi faktörleri de dikkate alarak, liberal bir ithalat politikası uygulamaktadır.

Mevzuatta belirtilen ürün listeleri incelenirken, aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

1. Gümrük kodunun doğru olarak tespiti,
2. İthalat izni (gerekli ise),
3. İsrail Standartlar Enstitüsü kontrolü (gerekli ise),
4. Gümrük ve/veya alış vergisi değerlerinin doğru tespiti,
5. İhraç edilecek ürünün ithalatı tamamen yasak ürünler listesinde yer alıp almadığı.

İsrail'in ithalat sırasında talep ettiği belge ve uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

İthalat Lisansı

İsrail'den ürün ithalatını yasaklayan veya kısıtlayan ülkelere yapılan ithalatı azaltmak, yerli üretimi korumak, tüketiciyi ve halk sağlığı ile güvenliğini korumak, tercihli tarifeye tabi ithalat kotalarını dağıtmak amacıyla bazı ürünlerin ithalatı lisans gerektirmektedir.

İthalat lisansı veren merci genellikle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'dır.

Lisans başvurusu İsrail vatandaşları veya İsrail'de resmi kaydı bulunan firmalarca yapılabilmektedir. Başvurunun, lisans formuna ekli sipariş teklifi ve proforma fatura örneği veya tedarikçi/üretici fiyatlandırma belgesi ile yapılması gerekmektedir. Genellikle başvuruların 14 gün içinde sonuçlandırıldığı belirtilmektedir.

İzin Belgesi

Bazı ürünlerin belirli şartlar dahilinde ithal edilmesini sağlamak üzere Sağlık, Tarım, Ulaştırma, Sanayi ve Ticaret ile Haberleşme Bakanlıklarından "İzin Belgesi" alınması gerekmektedir.

Gümrük Vergileri

İsrail gümrük vergilerini ad valorem, spesifik veya bu iki vergi türünün bileşimi halinde uygulamaktadır. Ödenecek gümrük vergisinin, Gümrük Tarife Cetveli'nde gösterilen minimum ve maksimum sınırların hesaplanması sonucunda belirlendiği ve mal miktarının etken teşkil ettiği durumlar da mevcuttur.

Gümrük vergisinin matrahı, ürünün CIF (Cost, Insurance, Freight) değerine liman masraflarının (liman ücreti, boşaltma ve taşıma ücreti) eklenmesi suretiyle belirlenmektedir. Halihazırda ithal ürünlerde ortalama %1,2 ve ihracat ürünlerinde %0,3 olan liman masraflarının, ürünün özelliğine göre değişebilmektedir.

Gümrük vergilerinin indirimli veya muaf olarak uygulandığı durumlar da mevcuttur. Bu muafiyet ve indirimler genellikle belirli bir mevzuat, geçici ithalat, özel düzenlemeler veya ikili anlaşmalardan kaynaklanmaktadır.

Türkiye ile İsrail arasında imzalanan bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) bulunduğu için, sanayi ürünleri ithalatı karşılıklı olarak gümrük vergisinden muaftır. 2007 yılında yürürlüğe giren STA Ortak Komite Kararları ile 15 tarım ürünü karşılıklı olarak vergi indirimi sağlanmıştır.

İç Vergiler ve Oranları

İsrail'de KDV oranı %17'dir.

Bazı ürünlerde, sadece ithal ürünlerine değil, yerli üretime de uygulanmakta olan satın alma vergisi (TAMA) uygulanmaktadır.

Bu vergi, yerli üretim için doğrudan toptan satış fiyatı üzerinden hesaplanırken, ithal ürünleri için ürün değerine tüm ithalat vergileri ile TAMA (katma oran kotası) adı verilen bir oranın değerlerinin eklenmesiyle ortaya çıkan meblağ üzerinden hesaplanmakta ve limanda alınmaktadır.

TAMA'nın amacı, ithal edilen ürün değerini perakende satış fiyatı seviyesine çıkarmaktır.

Damping fiyatlı veya sübvansiyona tabi olduğu belirlenen ithal ürünleri için ihracat fiyatının seviyesini düzenleyen ve haksız rekabeti önleyici mahiyette dampa karşı vergiler de mevcuttur.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

İsrail'in standardizasyon alanındaki uygulamaları, 1953 yılında çıkarılan ve zaman zaman günün koşullarına göre revize edilen Standartlar Kanunu'na dayanmaktadır. Söz konusu Kanun'a göre İsrail'de standart hazırlama, yayınlama ve uygunluğunu test etme yetkisi İsrail Standartlar Enstitüsü'ne verilmiştir.

İsrail Standartlar Enstitüsü'nün standart hazırlamaktan sorumlu teknik komitelerinde; İmalatçılar Birliği, Standartlar Enstitüsü, tüketici örgütleri, ilgili kamu kurumları, Ticaret Odası ve özel sektör temsilcileri yer almaktadır.

SII tarafından hazırlanan standartlardan gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koyma yetkisi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndadır. İsrail'de hâlihazırda kabul edilmiş yaklaşık 3000 standarttan 300 kadarı zorunludur. Ayrıca gıda alanında 200 adet zorunlu standart bulunmaktadır.

Standartlar Kanunu uyarınca, zorunlu standart kapsamında bulunan bir ürünün, standarda uygun olmaması durumunda üretilmesi, satılması, ithal edilmesi veya kullanılması yasaktır.

Genel olarak Standartlar Kanunu'nun uygulanması ve bu kapsamda zorunlu standartlara uygunluğun denetlenmesi ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı Standardizasyon Komiseri'nin (Commissioner of Standardization) görev ve yetkisindedir. Piyasa gözetim ve denetimi, Standardizasyon Komiseri tarafından yetkilendirilmiş denetmenler tarafından yapılmaktadır.

Piyasadan alınan numuneler, Standartlar Kanunu çerçevesinde İsrail Standartlar Enstitüsü laboratuvarlarında veya Standardizasyon Komiseri tarafından onaylanmış laboratuvarlarda teste tabi tutulmaktadır.

Standartlara uygun bulunmayan ürünlere ilişkin yaptırımlar arasında; firmanın uyarılması, ürünlerin sahibinin deposunda bekletilmesi, ürünlere el konulması, firmanın gazete ilanı yoluyla uyarılması ve mahkemeye verilmesi yer almaktadır. Ayrıca, tüketicinin bilgilendirilmesi amacıyla yapılan testlerde ulaşılan sonuçlara bağlı olarak piyasada tüketilmekte olan ürünlere ilişkin kullanıma yönelik bilgiler İbranice olarak hazırlanmış broşürlerle ve internet üzerinde kamuoyuna sunulmakta, böylece tüketicileri “bilgilendirme” görevi de yerine getirilmektedir. Bu kapsamda yer alan ürünlerin başlıcaları; bebekler için

malzemeleri, klimalar, mikrodalga fırınlar, alüminyum pencereler, su arıtma cihazları, derin dondurucular, okul çantaları, altın mücevherat, çamaşır deterjanlarıdır.

Zorunlu standartlara tabi ürün ithalatı, toplam ithalatın yaklaşık %15'ine tekabül etmektedir. 1 Haziran 2005 tarihinde başlatılan bir düzenleme ile ithalatı zorunlu standart denetimine tabi ürünler, ürünün "kamu güvenliği ve sağlığına karşı taşıdığı potansiyel risk derecesi"ne göre dört gruba ayrılmıştır.

Birinci grupta, en riskli ürünler (oyuncaklar, elektrikli ev gereçleri, yangın söndürücüler vb) yer almaktadır. Bu ürünlerde her ithal partisi gümrükten çekilmeden önce kontrol edilmektedir.

İkinci grupta orta derecede riskli ürünler (güneş gözlükleri, boru bağlantı parçaları, halılar, şişeler vb) yer almaktadır. Bu gruptaki ürünler için bir defaya mahsus tip onayı testine istinaden izin düzenlenerek, müteakip partilerin onaylanmış tiplerle aynı olduğu ve ilgili standartlara uygun olduğu yönünde ithalatçı beyanına istinaden malların gümrükten çekilmesine izin verilmekte olup, her partinin kontrolü gerekli değildir.

Üçüncü grup, doğal olarak düşük riskli ürünler olarak adlandırılmakta ve bu grupta seramik karolar ve sağlık seramikleri gibi ürünler yer almaktadır. Bu grup ürünlerin muayenesi gerekli olmamakla birlikte, yalnızca ithalatçının ilgili zorunlu standartlara uygunluk deklarasyonu yeterlidir.

Dördüncü grupta ise, yalnızca endüstriyel kullanım için olan ve doğrudan tüketiciye sunulmayan ürünler yer almaktadır. Bu ürünlerin gümrükten çekilmesi için zorunlu standartlara uygunluğa dair herhangi bir belge gerekmemektedir.

İthalat denetimlerinde yapılan düzenlemenin amacı; ithal ürünlerin zorunlu standartlara uygunluğunun değerlendirmesini kolaylaştırarak ticari engelleri azaltmak ve dış ticareti kolaylaştırmak olarak özetlenmektedir. İsrail, karşılıklı tanıma veya işbirliği anlaşmaları yoluyla da ticareti desteklemeyi amaçlamaktadır. Denetimler yavaş yavaş gümrük aşamasından pazarlama aşamasına kaydırılmakta, "Uygunluk karinesi" (presumption of conformity) ile de ithalatçılara daha büyük sorumluluk yüklenmektedir. Öte yandan, Standardizasyon Komiseri uygulamayı izleyerek ürünlerin gruplarını değiştirme ve yanlış deklarasyonların artması üzerine bir ürünü birinci gruba dahil etme yetkisine sahiptir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ile İsrail Standartlar Enstitüsü (SII) arasında bir genel işbirliği anlaşması mevcuttur. Bunun yanı sıra İsrail'in; Ürdün, Ukrayna ve Rusya Federasyonu ile "Standardization and Product Certification" anlaşması olduğu bilinmektedir.

Koşer Sertifikası, İsrail'e gıda ürünü ithal edilebilmesi için ürünlerin dinen uygunluğunu tasdik eden bir belgedir. Ürünlerin yöneldiği İsrail pazarlarındaki dindarlık durumuna göre kurallar katılaşabilmektedir. Koşer konusunda en hassas ürünler ise et ve süt ürünleridir. Ayrıca fazla yaygın olmamakla birlikte, bazı temizlik-hijyen ürünlerinde, tekstil ürünlerinde ve elektrikli ev aletlerinde de Koşer'in tercih edildiği durumlara rastlanmaktadır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

İbranice etiket uygulaması zorunludur.

Teknik Engeller

İsrail liberal bir ekonomiye sahip olduğu için ithalata önemli bir engel getirmemekle beraber, başta ülkede az miktarda yetişen tarım ürünleri olmak üzere bazı ürünlerde yerli üreticileri korumak amacıyla çeşitli tarife dışı engeller çıkarabilmektedir.

Özellikle nar, kiraz gibi tarım ürünlerinde ithalat öncesi alınması gereken zirai karantina belgesinin düzenlenmesinde güçlükler çıkarılabilmekte, bazı sanayi ürünlerinde de standart denetimleri yoluyla ithalat engellenebilmektedir.

İsrail'in hâlihazırda dış ticaret engeli kapsamında değerlendirilen uygulamaları; tarım ithalatı kısıtlamaları, kotalar, lisans şartı, yasaklar (özellikle et ithalatı), fark giderici vergiler ve standartlardır.

Bazı ürünlerde aranan ithal lisansları, standardizasyon uygulamaları, yaş meyve ve sebze ithalatında zirai karantina belgesi uygulamaları tarife dışı engeller olarak sayılabilir. Ülkemiz ile İsrail arasında imzalanan STA kapsamında kontenjan kapsamında gümrük indirimi veya muafiyeti tanınan ülkemiz menşeli tarım ürünleri için de kota uygulanmaktadır.

Türk işadamları İsrail'e gitmek için vize almak zorundadırlar. Söz konusu vizenin alınmasına ilişkin prosedürün uzun olması ve bürokratik işlemler gerektirmesi ticareti caydırıcı bir rol oynamaktadır.

İsrail hükümeti ülkede artan işsizlik gerekçesiyle yabancı işçi sayısına önemli kısıtlamalar getirmiş olup bu çerçevede çalışma vizesi sürelerini 5 yıl ile sınırlandırmış, yabancı

işçi çalıştıran şirketlere “istihdam vergisi” uygulamıştır. İsrail’in özellikle yaş ve kuru sebze-meyve ithalatı izinlerinde, üretim alanlarında zirai karantina denetimi yapılmasını şart koşması ticarete teknik bir engel oluşturmaktadır.

Ayrıca, bazı et ve et ürünlerine, süt ürünlerine, tohumlara, çekirdeklere ve bazı tekstil ürünleri ithalatına yerli üretimi korumaya yönelik ek vergiler uygulanabilmektedir. AB, EFTA, Avustralya, ABD, Kanada ve Arjantin genellikle bu uygulama dışında tutulmaktadır.

Standart uygulaması en önemli tarife dışı engel olarak ithalatçılarımızın karşısına çıkmakta olup; iş adamlarımız standart testi masraflarının fazlalığından şikâyet etmektedirler.

KAYNAKÇA

1. ITC TRADEMAP: <https://www.trademap.org/Index.aspx>
2. T.C. TİCARET BAKANLIĞI
3. TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

YASAL UYARI: Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.